

Агульнаграмадзянскі падатак як надзвычайная мера дапамогі галадаючым Паволжа ў 1922–1923 гг.

Базарэвіч Г.Х.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

Для аказання дапамогі галадаючаму насельніцтву Паволжа ўсё працаздольнае насельніцтва РСФСР і саюзных рэспублік абкладалася агульнаграмадзянскім падаткам. Жыхары Беларускай ССР, а таксама Гомельскай і Віцебскай губерняў былі прыцягнуты да спагнання падатку.

Мэта артыкула – паказаць механізм спагнання агульнаграмадзянскага падатку ў савецкай Беларусі як надзвычайнай меры для аказання дапамогі галадаючым Паволжа ў 1922 годзе.

Матэрыял і метады. *Даследаванне падрыхтавана на падставе архіўных матэрыялаў з фондаў Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Дзяржаўнага архіва Віцебскай вобласці, а таксама справаздачных выданняў Віцебскага і Гомельскага выканаўчых камітэтаў і сакратарыята Беларускай ССР. Дакументы нарматыўна-прававога характару дазваляюць устанавіць парадак вызначэння мэтавага пласта насельніцтва і парадак спагнання падатку.*

Метадалагічную аснову даследавання склалі прынцыпы гістарызму і аб’ектыўнасці. Пры гэтым падчас працы выкарыстоўваліся гісторыка-апісальны, гісторыка-генетычны і гісторыка-параўнальны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. *Савецкая Беларусь як саюзная рэспубліка далучылася да кампаніі па спагнанню выплат са сваіх грамадзян. Таксама ўсё працаздольнае насельніцтва ўраджайных Гомельскай і Віцебскай губерняў, якія ў той час уваходзілі ў склад РСФСР, абкладалася прамым падаткам. Механізм вызначэння плацельчыкаў не выключыў спрэчных момантаў, таму ўдасканальваўся на працягу ўсёй кампаніі. Агульнымі тэндэнцыямі першага і другога агульнаграмадзянскага падатку з’яўляліся нізкая актыўнасць у пачатку кампаніі і спешка напрыканцы тэрмінаў аплаты. Неразвітая сістэма фінансавых органаў у сельскай мясцовасці абумовіла замаруджанасць збору падатку на вёсцы.*

Заклучэнне. *Прырода агульнаграмадзянскага падатку паказала, што гэта была надзвычайная мера, да якой звярнуўся ўрад РСФСР, каб пераадолець цяжкія наступствы голаду ў Паволжы. Савецкая Беларусь далучылася да гэтай кампаніі як саюзная рэспубліка, а Віцебская і Гомельскія губерні прынялі ўдзел як суб’екты РСФСР. Падчас збору падатку ў савецкай Беларусі назіраліся наступныя тэндэнцыі: нягледзячы на разгортванне буйной агітацыйнай кампаніі, у гарадах насельніцтва не спынялася аплочваць падатак, а ў сельскай мясцовасці працэс быў вельмі вельмі марудным. Гым не менш абмежаваны тэрмін унясення падатку і пагроза павелічэння яго памераў стымулявалі насельніцтва спынацца з аплатай.*

Ключавыя словы: *голад, Паволжа, савецкая Беларусь, агульнаграмадзянскі падатак.*

General Civil Tax as an Extraordinary Measure of Assistance to the Hungry Population of the Volga Region (1922–1923)

Bazarevich G.H.

Education Establishment “Vitebsk State P.M. Masherov University”, Vitebsk

To assist the starving population of the Volga region all the able-bodied population of the RSFSR and the Union Republics was subject to general civil tax. Residents of the Belarusian Soviet Socialist Republic, as well as Gomel and Vitebsk Regions were involved in the collection of the tax.

The purpose of the article is to show the mechanism of collection of the civil tax in Soviet Belarus as an emergency measure to assist the starving Volga region in 1922.

Material and methods. *The study was prepared on the basis of archival materials from the collections of the National Archives, the State Archives of Vitebsk Region, as well as accounting books of Vitebsk and*

Gomel Executive Committees(Administrations) and the Secretariat of the Belarusian Soviet Socialist Republic. Regulatory and legal documents allow us to determine the procedure for determining the target segment of the population and the procedure for levying the tax.

Findings and their discussion. *Soviet Belarus joined the campaign to collect payments from its citizens. In addition, all the able-bodied population of crop abundant Gomel and Vitebsk Regions, which at that time were part of the RSFSR, was subject to direct taxation. The mechanism for determining taxpayers did not exclude controversial issues, and therefore improved throughout the campaign. The general trend of the first and second operations for civil taxation is low in the early stages of the campaign and the rush at the end of the payment period. An undeveloped system of financial authorities in rural areas has led to a slow collection of taxes in rural areas.*

Conclusion. *The nature of the civil tax showed that this was an extraordinary measure, to which the government of the RSFSR applied to overcome the severe consequences of famine in the Volga region. Soviet Byelorussia joined the company as a Union Republic, and the Vitebsk and Gomel Regions, as successful, participated as subjects of the RSFSR. During the tax collection in Soviet Belarus the following trends were observed, despite the fact that the dismantled large campaign in the city's population was slow to pay taxes, and this process slowed down very much in the countryside. However, the introduction of a limited duration of the tax and the threat of an increase in its size prompted the population to rush to pay.*

Key words: *hunger, the Volga region, Soviet Belarus, general civil tax.*